

Havainnot Slavistipäivästä

Suomen Slavistipiiri ry järjesti perjantaina 24. maaliskuuta 2023 Tieteiden talossa vuotuisen päätapahtumansa Slavistipäivän, jonka teema tänä vuonna oli ”Pakolaisuus, muuttoliike, pois-saolo”. Päivä alkoi Slavistipiirin puheenjohtajan Saara Ratilaisen alkusanoilla, joiden jälkeen jaettiin Maria Widnäsän (1903–1972) gradupalkinto, jota Slavistipiiri on jakanut kolmen vuoden välein vuodesta 1984. Tänä vuonna se annettiin neljälle maisterintutkielmalle: Johanna Mäntylälle Tampereen yliopistosta, Jonas Söderlundille Åbo Akademista, Marie Mäkiselle ja Vladislav Sarelaiselle Helsingin yliopistosta. Palkituista Söderlund ja Mäkinen esittelivät paikan päällä ja Mäntylä etäyhteyden välityksellä töitään.

Tämän jälkeen tutkijatohtori Mervi Leppäkorpi (Turun yliopisto) puhui esityksessään ”Maa ja sen muuttajat: siirtolaisuus ja maahanmuuton hallinta Suomessa” oivaltavasti ja kriittisesti nykyisestä tilanteesta hyödyntäen käsitteistöä metodologisesta nationalismista ja tutkimustuloksia kansainvälisestä tutkimuksesta. Hän havainnollisti esitystään Maahanmuuttoviraston tilastoilla ja esitteli eri maahantulon kategorioita, kuten pakkomuuton, vapaamuuton ja tilapäisen suojelun direktiivin, jonka EU otti uudelleen käyttöön 4.3.2022 Venäjän hyök-

käyksen seurauksena. Tämä järjestelmä takaa siirtymään joutuneelle henkilölle yhdenmukaiset oikeudet EU:n alueella. Leppäkorpi havainnollisti kritiikkiään byrokraattista mekanismia sekä eksyttävää paperi- ja lomakemetsää kohtaan kehottamalla, että jokainen kuuntelija kokeilisi itse virallisen sähköisen lomakkeen täyttämistä esitelmänsä aikana.

Venäjänkielisen kirjallisuuden ja kulttuurin professori Marja Sorvarin (Itä-Suomen yliopisto) esitelmä ”Muuttoliike ja muisti kirjallisuudessa” oli sulava jatke Leppäkorven esitykselle. Sorvari kuvasi monikielisen ja -kulttuurisen kirjallisuuden eri teemoja nykykirjallisuudessa. Niistä on löydettävissä esimerkiksi kriittistä suhtautumista etenkin stereotyyppiin kansallisuuskuvauksiin, joita nykyään voidaan käyttää ironisessa tai post-ironisessa mielessä tuomaan yllätyksellisyyttä valitun kirjailijan tekstiin. Esityksensä lopuksi Sorvari esitteli kaksi nuorta naiskirjailijaa, suomeksi kirjoittavan venäläistaustaisen Anna Soudakovan (s. 1983), jonka romaani *Mitä männyt näkevät* (2020) ja *Varjele varjoani* (2022) ovat olleet suosittuja lukijoiden keskuudessa, sekä Berliinissä vaikuttavan ja saksaksi kirjoittavan Olga Grjasnowan (s. 1984), jonka esikoisromaanin, *Der Russe ist einer, der Birken*



Paneelikeskustelun läsnä olleet osallistujat, vasemmalta oikealle: Natalya Bekhta, Miranda Jakiša, Daria Krivonos, Pauliina Lukinmaa. Kuva: Mika Perkiömäki.

liebt (”Venäläiset rakastavat koivuja”) sai julkaisuvuonnaan 2012 Saksassa paljon positiivista huomiota julkisuudessa.

Venäjän kielen ja kulttuurin professorin Sanna Turoman (Tampereen yliopisto) moderoima paneelikeskustelu ”Scholars, war, and displacement” oli koskettava. Syntyi vaikutelma, että osallistujat kokivat tilan turvallisiksi. Yliopistotutkija Natalya Bekhtan (Tampereen yliopiston tutkijakollegium) puheenvuoro oli henkilökohtainen ja voimallinen, sillä hän ukrainalaisena Suomessa jo vuosia asuneena tutkijana kuvasi omia tunteitaan vallitsevasta tilanteesta. En varmaankaan ollut ainoa yleisön joukossa, joka pyyhki kyyneliään hänen lopetettuaan. Riippumaton tutkija Volha Harytskaja Minskistä/Vilnasta oli mukana paneelissa etäyhteyden välityksellä, ja hän loi katsauksen Valko-Venäjän tilanteeseen. Esitys tarkensi kuvaa siitä sorrosta ja painostuksesta, joka kohdistuu Valko-Venäjän korkeakoulusektoriin sekä siitä, millaisissa oloissa siellä tutkijat elävät. Aleksanteri-instituutin

vieraileva tutkija Miranda Jakiša Wienin yliopistosta kuvasi puolestaan omalta kannaltaan tilannetta tutkijana, luennoitsijana ja opettajana saksalaisella kielialueella. Jakišan alustus oli hyvin inspiroiva, sillä se vaati muutosta olemassa oleviin vanhentuneisiin ajatusmalleihin ja rakenteisiin. Tutkijatohtori Daria Krivonos (Helsingin yliopisto) toi oman sosiologisen näkökulmaansa keskusteluun monikielisuuden kasvavasta merkityksestä ja turvallisen tilan periaatteesta, jota tulisi hänen mielestään mahdollisuuksien mukaan hyödyntää enemmän myös kenttätutkimuksessa. Tutkijatohtori Pauliina Lukinmaa (Itä-Suomen yliopisto) puhui lyhyesti kenttätyöstään, joka käsitteli venäjänkielisiä LGTBQ-aktivistiverkostoja Baltiassa.

Tunnelma seminaarissa oli lämmin ja kollegiaalinen, vaikka paneelin aihe oli ymmärrettävistä syistä rankka. Tapahtumassa syntyi vilkasta keskustelua osanottajien kesken.

Sofia Schulgin